

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sanat Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

An Examination of Prospective Primary School Teachers' Attitudes Towards Art Education

Hüseyin ULUS¹

Sibel BEGEÇ²

Geliş Tarihi: 26 Şubat 2026

Kabul Tarihi: 19 Şubat 2026

Anahtar kelimeler:

Sanat Eğitime Yönelik Tutum,
Öğretmen Adayları, Sınıf Öğretmeni
Adayları

ÖZET

Sanat eğitimi, bireylerin yaratıcı düşünme süreçlerini destekleyen, estetik duyarlıklarını geliştiren, eleştirel düşünme becerilerini pekiştiren ve çok yönlü düşünme ile karar verme yetkinliklerini harekete geçiren çok boyutlu bir öğrenme alanıdır. Çocukların erken yaşlarda sanatla buluşmaları, onların duygu ve düşüncelerini ifade etmelerini kolaylaştırmakta, çevrelerindeki güzellikleri fark eden ve üretken bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlamaktadır. Bu süreçte eğitimcilerin, bilhassa sınıf öğretmenlerinin sanata ve onun bütünsel bağlamdaki eğitimine yönelik tutumları, görsel sanatların eğitim sürecinde etkili biçimde yer bulmasında belirleyici bir faktördür. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının sanat eğitime yönelik tutumlarını sınıf ve cinsiyet değişkenleri bağlamında incelemektir. Buradan hareketle araştırmada, nicel araştırma yaklaşımlarından olan tarama modelinden yararlanılmış olup, veri toplama aracı olarak "Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 1.,2.,3. ve 4. sınıfa kayıtlı 155 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak sınıf öğretmeni adaylarının sanat eğitime yönelik tutumlarının kadın öğrenciler lehine yüksek olduğu, nicelik olarak en yüksek tutum düzeyinin 3. sınıfta öğrenim gören adaylara ait olduğu ancak bunun istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Genel bir değerlendirme ile sınıf öğretmeni adaylarının sanat eğitime yönelik tutumlarının orta ve daha yüksek bir seviyede yer aldığı görülmüştür. Elde edilen bu bulguların sınıf öğretmeni adaylarının sanata ilişkin farkındalıklarını ortaya koyması ve öğretmen yetiştirme programlarında sanat eğitimi uygulamalarının güçlendirilmesine katkı sağlaması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

© UGSEAD All rights reserved

Received: 26 January 2026

Accepted: 15 February 2026

Keywords:

Attitudes Towards Art Education,
Teacher Candidates, Primary School
Teacher Candidates

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Art education refers to a rich process that reveals an individual's creative potential, develops aesthetic sensitivity, contributes to the development of higher-level skills such as critical thinking, constitutes an important part of the general education program, and provides affective and cognitive outcomes (Eisner, 2002; Lowenfeld & Brittain, 1987). According to the NAEA (1994), recognized as one of the pioneering institutions in the field of art education, art is important and necessary for both life and learning. Art supports the individual's ability to observe, discover, and develop personal approaches; it strengthens practical thinking skills. It also increases the capacity to visualize and conceptualize events in the mind before they occur (Yolcu, 2009). It increases the power to realize events in the mind even before they happen. Translated with DeepL.com (free version) Developed countries, especially at the primary education level, have considered art to be an indispensable tool for contemporary human education (Kaçar, 2018). This is because the primary school period is undoubtedly the first stage where all these gains can be achieved. This period is one of the critical stages where the foundations of children's artistic sensitivity are laid. Involving children in the process of art and art education during the primary education period is of great importance for both their individual and social development. Supporting children's aesthetic feelings during this period contributes to them becoming creative, productive individuals who perceive the beauty around them in later years (Feeney & Moravcik, 1987; Buyurgan & Buyurgan, 2012). Children are naturally curious. This readiness makes them easier to

¹ Dr. Arş. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi

² Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi

motivate and contributes to their learning. Therefore, children can achieve many things by participating in the many different activities they will experience in visual arts classes (Bamford, 2002). However, it should be noted at this point that art education aims not only to develop pictorial skills or manual dexterity, but also to develop children's critical thinking, creative problem-solving, communication, and aesthetic evaluation skills (Gardner, 1990; Efland, 2002). Through art education, children learn ways to experience, develop, represent, and understand ideas, emotions, values, and cultural beliefs. It enables them to take risks, be creative, discover alternative solutions, engage in art criticism, develop techniques, apply them, bring them to life, share ideas, and show the courage to participate in art discussions (Gibson, 2003). The role and importance of art education in the holistic development of children, in addition to fostering aesthetic appreciation, strengthens children's emotional expression, develops their problem-solving skills, and contributes to the formation of original ways of thinking (Gardner, 1990). In this respect, art education is considered a learning process that holistically supports cognitive and affective development. All these reasons make the primary school period a critical and important stage in terms of art education. This is because during this period, children's aesthetic sensibilities and creative thinking capacities are being structured and shaped. Art education provided in the basic education process should be approached within a multifaceted structure that encompasses both production and perception dimensions. However, the implementation of these requirements is directly related to the nature of teacher candidates' attitudes towards art education.

A review of the relevant literature reveals that attitudes toward art education are considered a comprehensive reflection of the cognitive assessments, affective responses, and behavioral tendencies that individuals develop in relation to this process (Özsoy, 2007). The concept of attitude encompasses not only a superficial level of liking or interest in a particular subject or discipline, but also the meaning constructed around the value, function, and necessity of that field. In this context, a positive attitude towards art education contributes to the internalization of the understanding that art is not merely an activity aimed at imparting technical skills, but rather a multidimensional learning process that develops the individual's aesthetic sensitivity, creativity, critical thinking skills, and capacity for self-expression, as mentioned earlier. The effective, sustainable, and integrated implementation of art education with these qualities depends largely on the attitudes of the teachers who plan, implement, and guide this process. The early childhood period, in particular, is considered a critical stage of development where the foundations of an individual's cognitive, physical, social, and emotional development are laid, and where identity formation and aesthetic perception are shaped. In this regard, it can be said that the positive attitudes teachers develop towards art and art education play a critical role in terms of emphasizing the importance of the subject, using creative teaching methods, and encouraging students' active participation in artistic production processes. In this process, the teacher's role goes beyond being merely an implementer who plans classroom activities. As a key actor shaping the cultural and intellectual climate of the learning environment, the teacher is a guide who structures students' perceptions of art and aesthetic experience. In this context, teachers' attitudes towards art education play a decisive role in children's acquisition of aesthetic sensitivity, development of awareness about art, and acquisition of basic art knowledge. Furthermore, these attitudes directly influence the amount of time the teacher allocates to artistic activities in the classroom, the quality of these activities, and the cultural richness of the learning environment.

Therefore, how prospective classroom teachers, who are one of the key actors in basic education, interpret art, their views on the function of art in the general education process, and their level of sensitivity to this field will directly reflect on the pedagogical practices they will implement in their professional lives. Consequently, it is understood that examining prospective classroom teachers' attitudes toward art and art education is important both for understanding professional competencies and for improving the quality of teacher training programs.

The Purpose of The Study

The primary objective of this study is to examine the attitudes of prospective classroom teachers studying at the Department of Basic Education at Çanakkale Onsekiz Mart University toward art education in terms of different variables. Based on these, the study sought answers to the following sub-objectives.

Do prospective classroom teachers' attitudes toward art education differ according to grade level?

Do prospective classroom teachers' attitudes toward art education differ according to gender?

Method

In this study, a general survey approach within the scope of quantitative research was utilized to examine the attitudes of 155 teacher candidates enrolled in the 1st, 2nd, 3rd, and 4th grades, who were purposefully selected from the Department of Classroom Education in the Basic Education Division at Çanakkale Onsekiz Mart University, regarding the necessity of art education in terms of different variables. In survey research, the focus is on relationships, beliefs, opinions, behaviors, developing directions, and trends, while the current situation is presented as it is, and the current situation regarding the problem is attempted to be described without any intervention (Karasar, 2012). Based on this, the "Attitude Scale Towards Art Education" was used to determine the attitudes of teacher candidates. During the data analysis phase, a reliability test was first applied, and the Cronbach's alpha value of the measurement tool was found to be 0.92. This value indicates that the measurement tool has a high level of reliability (George and Mallery, 2010).

Results

The findings from this study reveal that classroom teachers' attitudes toward art follow a similar pattern regardless of demographic and academic variables such as gender and grade level. When evaluated alongside studies in the literature that point to different results, it is understood that attitudes toward art education have a multidimensional structure that cannot be explained by individual variables, and that the quality of art education offered in the teacher training process, the intensity of its application, and individual artistic experiences play a decisive role in the formation of these attitudes. In this respect, the importance of courses on art pedagogy in the process of training classroom teachers is once again evident. In this context, it is important that art education in classroom teaching undergraduate programs be approached in a more holistic, practice-based, and continuous manner and be restructured in a way that supports teacher candidates' aesthetic sensitivity, creativity, and perceptions of artistic self-efficacy. Strengthening the attitudes of classroom teachers, who play a critical role in the development of children's creativity and aesthetic perception, especially in early childhood, is considered a decisive factor not only in terms of the teacher training process but also in terms of the cultural and pedagogical quality of the education system in the long term.

When other studies in the literature are examined, it is understood that teacher candidates at different levels of education have different attitudes towards art education (Aslan and Gökdemir, 2018; Aslantaş, 2014; Ayaydın & Kurtuldu, 2010; Dilmaç & Öztürk, 2016; Kayabaş, 2021). However, in a study conducted by Baysal and Dıvrak (2020), similar to this study, no significant difference was found in teacher candidates' attitudes towards art education. Baysal and Dıvrak (2020) stated that teacher candidates' attitudes toward art education did not differ according to grade level, but they concluded that gender caused a significant difference. However, in the study conducted by Dilmaç and Öztürk (2016), comparisons made according to grade levels revealed significant differences between groups. This suggests that the experiences gained and course content in the art education process may vary depending on the grade level.

Other studies have concluded that students' attitudes decline as their grade level increases (Dilmaç & Öztürk, 2016; Tan, 2006). In this respect, the findings obtained are similar to those of Dilmaç and Öztürk. According to Kayabaş (2021) and Koca (2013), there is no significant difference in teacher candidates' attitudes towards art education courses based on gender. In contrast, some studies have concluded that teacher candidates' attitudes toward art differ significantly in favor of women (Tan, 2006; Baysal & Dıvrak, 2020). It is suggested that this situation may be related to the quality of art education received by male teacher candidates, their satisfaction with the education process, and their perceived level of competence (Akyıldız, 2016). Furthermore, it can be argued that female teacher candidates' greater interest in extracurricular artistic activities, influenced by gender roles, also contributes to this difference. (Güngör & Dalgıç, 2023). The fact that neither the gender nor the grade level variable showed a statistically significant difference in the scope of the research can be attributed to the study group being limited in size. It is thought that conducting a similar study with a larger study group would be useful in terms of obtaining meaningful findings.

The findings from this study reveal that classroom teachers' attitudes toward art follow a similar pattern regardless of demographic and academic variables such as gender and grade level. When evaluated alongside studies in the literature that point to different results, it is understood that attitudes toward art education have a multidimensional structure that cannot be explained by individual variables, and that the quality of art education offered in the teacher training process, the intensity of its application, and individual artistic experiences play a decisive role in the formation of these attitudes. In this respect, the importance of courses on art pedagogy in the process of training classroom teachers is once again evident. In this context, it is important that art

education in classroom teaching undergraduate programs be approached in a more holistic, practice-based, and continuous manner and be restructured in a way that supports teacher candidates' aesthetic sensitivity, creativity, and perceptions of artistic self-efficacy. Strengthening the attitudes of classroom teachers, who play a critical role in the development of children's creativity and aesthetic perception, especially starting from early childhood, is considered a decisive factor not only in terms of the teacher training process but also in terms of the cultural and pedagogical quality of the education system in the long term.

In this regard, it is believed that future research examining attitudes toward art in conjunction with variables such as course content, teaching methods, application environments, and individual artistic experiences will provide more in-depth and explanatory contributions to the field.

© UGSEAD All rights reserved

Giriş

Sanat eğitimi, bireyin yaratıcı potansiyelini ortaya çıkaran, estetik duyarlılığını geliştiren ve eleştirel düşünme gibi üst düzey becerilerin gelişimine katkı sağlayan, genel eğitim programının önemli bir bütünü oluşturarak, duyuşsal ve bilişsel çıktılar sunan zengin bir süreci ifade etmektedir (Eisner, 2002; Lowenfeld & Brittain, 1987). Sanat eğitimi alanında öncü kurumlardan biri olarak kabul edilen NAEA'ya (1994) göre; sanat hem yaşam ve hem de öğrenme için önemli ve gereklidir. Sanat, bireyin gözlem yapma becerisini, keşif ve kişisel yaklaşımlar geliştirme sürecini destekler; pratik düşünme yetisini güçlendirir. Ayrıca olayları henüz gerçekleşmeden zihinde canlandırabilme ve kurgulayabilme kapasitesini artırır (Yolcu, 2009). Olayları, olmadan da beyinde gerçekleştirebilme gücünü artırır. Gelişmiş ülkeler, özellikle temel eğitim kademesinde sanatı çağdaş insan eğitiminin vazgeçilmez bir aracı olarak değerlendirmişlerdir (Kaçar, 2018). Çünkü tüm bu kazanımların elde edilebileceği ilk evre şüphesiz ki ilkökul dönemidir. Bu dönem, çocukların sanatsal duyarlılığının temellerinin atıldığı kritik dönemlerden biridir. Temel eğitim döneminde çocukların sanat ve sanat eğitimi sürecine dahil olmaları, onların hem bireysel hem de toplumsal gelişimleri açısından büyük önem taşır. Bu dönemde çocukların estetik duygularının desteklenmesi, ileriki yıllarda yaratıcı, üretken ve çevrelerindeki güzellikleri algılayan bireyler olmalarına katkı sağlar (Feeney & Moravcik, 1987; Buyurgan & Buyurgan, 2012). Çocuklar, varoluşsal olarak meraklı yapıdadırlar. Bu hazırbulunuşluk durumları daha kolay motive olmaları ve öğrenmelerine katkıda bulunur. Bu nedenle çocuklar, görsel sanatlar dersinde deneyimleyecekleri pek çok farklı etkinliğe katılarak birçok şeyi başarabilirler (Bamford, 2002). Ancak bu noktada belirtmek gerekir ki sanat eğitimi yalnızca resimsel yetenek veya el becerisi kazandırmayı değil; çocukların eleştirel düşünme, yaratıcı problem çözme, iletişim kurma ve estetik değerlendirme becerilerini geliştirmeyi de hedefler (Gardner, 1990; Efland, 2002). Sanat eğitimi aracılığıyla çocuklar fikirleri, duyguları, değerleri ve kültürel inançları deneyimleme, geliştirme, temsil etme ve anlama yollarını öğrenirler. Risk almayı, yaratıcı olmayı, alternatif çözümler keşfetmeyi, sanat eleştirisi yapmayı, teknikler geliştirmeyi, uygulamayı ve bunu hayata geçirmeyi, fikir paylaşmayı ve sanat sohbetlerine dahil olabilecek cesareti göstermeyi sağlar (Gibson, 2003).

Sanat eğitiminin çocuğun bütünsel gelişimindeki rolü ve önemi estetik bir beğeni kazandırmanın yanı sıra, çocukların duygusal ifadelerini güçlendirmekte, problem çözme becerilerini geliştirmekte ve özgün düşünme yolları oluşturmalarına katkı sağlamaktadır (Gardner, 1990). Bu yönüyle sanat eğitimi, bilişsel ve duyuşsal gelişim alanlarını bütüncül biçimde destekleyen bir öğrenme süreci olarak değerlendirilmektedir. Tüm bu gerekçeler ilkökul döneminin sanat eğitimi açısından kritik ve önemli bir evre olarak ön planda olmasına sebebiyet vermektedir. Çünkü bu dönemde çocukların hem estetik duyarlılıkları hem de yaratıcı düşünme kapasiteleri yapılandırılmakta ve biçimlenmektedir. Temel eğitim sürecinde verilen sanat eğitimi, hem üretim hem de algılama boyutlarını kapsayan çok yönlü bir yapı içerisinde ele alınmalıdır. Ancak bu gerekliliklerin hayata geçirilmesi, öğretmen adaylarının sanat eğitime yönelik olarak sahip oldukları tutumun niteliği ile doğrudan ilişkilidir.

İlgili literatür incelendiğinde sanat eğitime yönelik tutumun; bireyin bu sürece ilişkin geliştirdiği bilişsel değerlendirmelerinin, duyuşsal tepkilerinin ve davranışsal eğilimlerinin bütüncül bir yansıması olarak ele alındığı görülmektedir (Özsoy, 2007). Tutum kavramı, yalnızca bir ders ya da disipline yönelik

yüzeysel bir beğeni ya da ilgi düzeyini değil; aynı zamanda o alanın değerine, işlevine ve gerekliliğine ilişkin oluşturulan anlam dünyasını da kapsamaktadır. Bu bağlamda sanat eğitime yönelik olumlu bir tutum, daha öncesinde de değinildiği gibi, sanatın yalnızca teknik beceri kazandırmaya yönelik bir etkinlik alanı olmadığı; bireyin estetik duyarlılığını, yaratıcılığını, eleştirel düşünme becerisini ve kendini ifade etme kapasitesini geliştiren çok boyutlu bir öğrenme süreci olduğu anlayışının içselleştirilmesine katkı sağlamaktadır. Sanat eğitiminin etkili, sürdürülebilir ve söz konusu niteliklerle bütünleşik biçimde yürütülebilmesi ise büyük ölçüde bu süreci planlayan, uygulayan ve yönlendiren öğretmenlerin ilgili alana yönelik tutumlarına bağlıdır. Özellikle erken çocukluk dönemi, bireyin bilişsel, fiziksel, sosyal ve duyuşsal gelişiminin temellerinin atıldığı; kimlik oluşumunun ve estetik algının şekillendiği kritik bir gelişim evresi olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda öğretmenlerin sanata ve sanat eğitime ilişkin geliştirdikleri olumlu tutumların; dersin önemsenmesi, yaratıcı öğretim yöntemlerinin kullanılması ve öğrencilerin sanatsal üretim süreçlerine aktif katılımının teşvik edilmesi açısından kritik bir rol oynadığı söylenebilir. Bu süreçte öğretmenin rolü, yalnızca sınıf içi uygulamaları planlayan bir uygulayıcı olmanın ötesine geçmektedir. Öğretmen, öğrenme ortamının kültürel ve entelektüel iklimini şekillendiren temel bir aktör olarak, öğrencilerin sanata ve estetik deneyime ilişkin algılarını yapılandıran bir rehber konumundadır. Bu bağlamda öğretmenlerin sanat eğitime yönelik tutumları; çocukların estetik hassasiyet kazanmalarında, sanata dair bilinç geliştirmelerinde ve temel sanat bilgilerini edinmelerinde belirleyici bir işlev üstlenmektedir. Bununla birlikte söz konusu tutumlar, öğretmenin sınıf içinde sanatsal etkinliklere ayırdığı süreyi, bu etkinliklerin niteliğini ve öğrenme ortamının kültürel zenginliğini de doğrudan etkilemektedir. Dolayısıyla temel eğitimin başat aktörlerinden biri olan sınıf öğretmeni adaylarının sanatı nasıl anlamlandırdıkları, sanatın genel eğitim sürecindeki işlevine ilişkin görüşleri ve bu alana yönelik duyarlılık düzeyleri, mesleki yaşamlarında gerçekleştirecekleri pedagojik uygulamalara doğrudan yansımacaktır. Sonuç olarak sınıf öğretmeni adaylarının sanata ve sanat eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi; hem mesleki yeterliklerin anlaşılması hem de öğretmen yetiştirme programlarının niteliğinin geliştirilmesi açısından önem taşıdığı anlaşılmaktadır. Bu gerekçelerden hareketle araştırmada aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmıştır.

Sınıf öğretmeni adaylarının sanat eğitime yönelik tutumları sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

Sınıf öğretmeni adaylarının sanat eğitime yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntembilimsel bilgilere yer verilmiştir. Araştırmanın modeli, çalışma grubu/örnekleme, veri toplama süreci ve verilerin analizi bu başlık altında ele alınmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan ve amaçlı biçimde belirlenen 1.,2.,3. ve 4. sınıfa kayıtlı 155 öğretmen adayının sanat eğitime yönelik tutumları farklı değişkenler açısından incelendiği için nicel araştırmalar kapsamında yer alan genel tarama yaklaşımından yararlanılmıştır. Tarama araştırmalarında, ilişkiler, inanışlar, görüşler, davranışlar, gelişmekte olan yön ve eğilimler üzerinde durulurken, mevcut durum olduğu gibi ortaya konulmakta, soruna ilişkin mevcut durum herhangi bir müdahale olmaksızın betimlenmeye çalışılmaktadır (Karasar, 2012). Buradan hareketle öğretmen adaylarının tutumlarını belirlemek için Özcan (2018) tarafından geliştirilen ve 5'li likert tipinde 23 maddeden oluşan "Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği"nden yararlanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini eğitim fakültelerinin temel eğitim bölümü sınıf eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adayları oluştururken, örneklemini ise evreni temsil ettiği düşünülen Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 155 sınıf öğretmeni adayı oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yaklaşımı benimsenmiştir. Gruba yönelik demografik bilgiler Tablo 1.'de yer almaktadır.

Tablo 1.

Çalışma Grubu

Sınıf	Kadın	Erkek	Toplam
1. Sınıf	43	4	47
2. Sınıf	33	6	39
3. Sınıf	32	4	36
4. Sınıf	25	8	33
Toplam	133	22	155

Araştırmanın örneklemini toplamda 155 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Katılımcıların 133'ü (%85,8) kadın, 22'si (%14,2) erkektir. Sınıf düzeylerine göre dağılım incelendiğinde, tüm sınıf düzeylerinde kadın katılımcıların sayısının erkek katılımcılardan fazla olduğu görülmektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi aşamasında öncelikle güvenirlik testine başvurulmuş ve bunun sonucunda ölçme aracının Cronbach değerinin 0.92 olduğu görülmüştür. Bu değer ölçme aracının yüksek düzeyde güvenirliğe sahip olduğunu göstermiştir (George ve Mallery, 2010). Veriler normal dağılıma sahip olmadığı ve varyans homojenliği varsayımının karşılanmaması nedeniyle parametrik olmayan testler tercih edilmiştir. Bu kapsamda, betimsel istatistiklerin yanı sıra, cinsiyet değişkeninin sanat eğitime yönelik tutum üzerinde istatistiksel değerini ölçmek için Mann-Whitney U Testi'ne, sınıf düzeyinin sanat eğitime yönelik tutumunu ölçmek için ise One-Way ANOVA (Non-parametric) testine başvurulmuş ve sonuçlar yorumlanmıştır. Testlerin uygulanması Jamovi Paket Programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen bulgulara yer verilmiş ve söz konusu bulgular ilgili alanyazın çerçevesinde yorumlanmıştır. Araştırma verilerinden elde edilen sonuçlar, araştırma soruları doğrultusunda sistematik bir biçimde sunulmuştur.

Tablo 2.

Cinsiyet Değişkenine Göre Betimsel Analiz Sonuçları

Testler	Grup	N	Mean	Median	SD	SE
Sanat Eğitime Yönelik Tutum	Kadın	133	94.5	95.2	9.58	0.830
	Erkek	22	88.9	94.2	19.4	4.13

Tablo 2.'de katılımcıların sanat eğitime yönelik tutum puanlarının cinsiyete göre betimsel istatistikleri sunulmuştur. Buna göre kadın katılımcıların (N = 133) sanata yönelik tutum puan ortalaması ($\bar{X}$ = 94.5, SS = 9.58), erkek katılımcıların ortalamasından (N = 22; $\bar{X}$ = 88.9, SS = 19.40) daha yüksektir. Medyan değerleri incelendiğinde kadınların tutum puanlarının (Md = 95.2) erkeklere kıyasla (Md = 94.2) daha yüksek

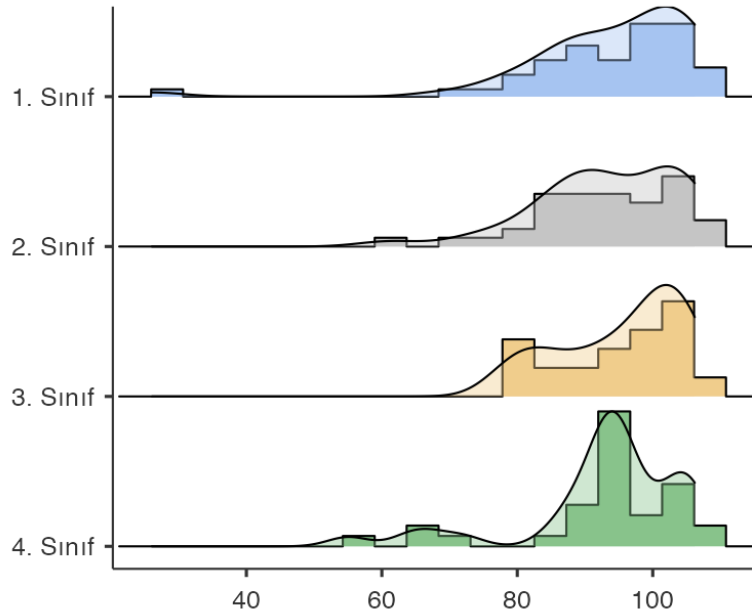
olduğu görülmektedir. Erkek adayların bulunduğu grupta standart sapmanın yüksek olması, bu grubun tutum puanlarının daha değişken bir dağılım gösterdiğine işaret etmektedir. Farklılaşmanın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını değerlendirmek için Mann Whitney U Testi'ne başvurulmuştur.

Tablo 3.

Cinsiyet Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Testler	Statistic	df	p	Mean	SE
Student's t	2.12 ^a	153	.035	5.58	2.63
Sanat Eğitime Yönelik Tutum	Mann-Whitney U	1302	.409	1.92	

Sanat eğitime yönelik tutum puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizlerde, öncelikle verilerin dağılım özellikleri ve test varsayımları incelenmiştir. Yapılan normallik incelemeleri sonucunda tutum puanlarının normal dağılım göstermediği, varyansların homojenliğini test etmek amacıyla uygulanan Levene testi sonucunun anlamlı olduğu görülmüştür ($p < .05$). Bu bulgular, parametrik testlerin temel varsayımlarının karşılanmadığını göstermiştir. Bu nedenle cinsiyete göre karşılaştırmalarda non-parametrik testler arasında yer alan Mann-Whitney U Testi'ne başvurulmuştur. Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre kadın ve erkek sınıf öğretmeni adaylarının sanata yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($U = 1302$, $p = .409$). Bu sonuca göre, sınıf öğretmeni adaylarının sanat eğitime yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı anlaşılmaktadır.

Şekil 1. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sanat Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerini Gösteren Histogram

Şekil 1.'de sınıf öğretmeni adaylarının sanat eğitime yönelik tutum düzeylerinin dağılımını gösteren histogram yer almaktadır. Neredeyse tüm sınıf düzeylerinde tutum puanlarının ölçeğin üst biriminde (80-110 aralığı) yoğunlaştığı görülmekte olup; bu durum örneklemin sanata yönelik genel tutumunun yüksek olduğunu göstermektedir. Birinci sınıflarda gözlemlenen geniş yayılım ve düşük puanlı uç değerler, lisans eğitiminin ilerlemesiyle birlikte yerini daha dar bir varyansa ve homojenleşmiş bir dağılıma bırakmıştır. Özellikle dördüncü sınıf düzeyinde tepeselliğin (kurtosis) artması ve düşük tutumlu aykırı değerlerin elimine olması, öğretmenlik eğitim sürecinin adaylarda sanatsal farkındalığı standardize eden ve olumlu yönde pekiştiren bir müdahale etkisi yarattığını doğruluyor olabilir.

Tablo 4.*Sınıf Değişkenine Yönelik Betimsel Analiz Sonuçları*

	Sınıf	f
Mean	1. Sınıf	93.6
	2. Sınıf	93.3
	3. Sınıf	95.4
	4. Sınıf	92.6

Tablo 4’de sınıf öğretmeni adaylarının sanata yönelik tutum düzeylerini gösteren betimsel analiz sonuçları yer almaktadır. Bu kapsamda sanata yönelik tutumların genel anlamda benzer ortalamaya sahip olduğu ancak en düşük tutum puanının 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına ($f=92.6$), en yüksek puanın ise 3. sınıf öğretmen adaylarına ($f= 95.4$) ait olduğu anlaşılmaktadır. Bu farklılaşmanın istatistiksel olarak anlamlılık düzeyini incelemek için One Way ANOVA testine başvurulmuştur.

Tablo 5.*One-Way ANOVA (Non-Parametric)*

Testler	χ^2	df	p	ε^2
Sanat Eğitime Yönelik Tutum	0.822	3	.844	0.00534

Tablo 5.’de dört farklı sınıf düzeyi arasında sanata yönelik tutum puanlarını karşılaştırmak için başvuru One-Way ANOVA testi sonuçları yer almaktadır. Yapılan analiz sonucunda sınıf düzeyleri arasında sanata yönelik tutum puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($\chi^2(3) = 0.822$, $p = .844$). Bu bulgu, sınıf öğretmeni adaylarının sanata yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine bağlı olarak anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermektedir. Bunun yanı sıra, etki büyüklüğünü gösteren epsilon kare (ε^2) değeri 0.00534 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, sınıf düzeyinin sanata yönelik tutum üzerindeki etkisinin ihmal edilebilir düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, yalnızca istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmaması değil, aynı zamanda sınıf düzeyinin sanata yönelik tutum üzerinde pratik açıdan da anlamlı bir etkisinin olmadığı bulgusuna ulaşmamızı sağlamıştır.

Tartışma Sonuçlar ve Öneriler

Sınıf öğretmenlerinin sanat eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelendiği analizlerde, verilerin normal dağılım göstermemesi ve varyans homojenliği varsayımının karşılanmaması nedeniyle non-parametrik test yöntemlerine başvurulmuştur. Katılımcıların tutum puanlarının cinsiyete göre dağılımını belirlemek amacıyla yapılan Mann–Whitney U testi sonucunda, kadın ve erkek öğretmen adaylarının tutum puanları, kadınlar lehine yüksek olsa da istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Benzer şekilde, öğrenim görülen sınıf düzeyinin tutumlar üzerindeki etkisini incelemek için uygulanan One-Way ANOVA testi bulguları da sınıflar arası anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymuştur. Analiz kapsamında hesaplanan etki büyüklüğü değerinin ihmal edilebilir düzeyde olması, sınıf düzeyinin sanata yönelik tutum üzerinde pratik açıdan da anlamlı bir etkisinin olmadığını doğrulamaktadır. Elde edilen tüm bu veriler ışığında; sınıf öğretmeni adaylarının sanat eğitime yönelik tutumlarının cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi demografik/akademik değişkenlerden bağımsız olarak benzer bir eğilim sergilediği ve bu değişkenlere bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak tutum düzeylerinin kadın öğrenciler lehine yüksek çıkması, sanat eğitime yönelik en yüksek tutum düzeyi puanının ise üçüncü sınıflar, en düşük düzeyin ise dördüncü sınıf öğretmen adaylarına ait olması bir diğer önemli bulgudur.

Literatürde yer alan diğer araştırmalar incelendiğinde farklı öğrenim kademelerindeki öğretmen adaylarının sanat eğitime yönelik tutumların farklılık gösterdiği (Aslan ve Gökdemir, 2018; Aslantaş, 2014; Ayaydın & Kurtuldu, 2010; Dilmaç & Öztürk, 2016) anlaşılmaktadır. Benzer şekilde Aydemir ve Ulus (2023) tarafından yapılan araştırmada görsel sanatlar ve müzik öğretmeni adaylarının sanat eğitime ilişkin görüşlerinin öğrenim gördükleri süreç içerisinde belirgin bir şekilde değiştiği sonucuna ulaşmışlardır. Fakat, Baysal ve Dıvrak'ın (2020) yaptıkları çalışmada, bu araştırmaya benzer olarak öğretmen adaylarının sanat eğitime yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Baysal ve Dıvrak (2020), öğretmen adaylarının sanat eğitime yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre farklılık göstermediğini belirtirken, cinsiyetin anlamlı bir farklılaşmaya sebep olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ancak Dilmaç ve Öztürk (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, sınıf düzeylerine göre yapılan karşılaştırmalar sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılıkların bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durum, sanat eğitimi sürecinde edinilen deneyimlerin ve ders içeriklerinin sınıf düzeyine bağlı olarak değişkenlik gösterebileceğini düşündürmektedir.

Yapılan diğer araştırmalarda, öğrencilerin sınıf seviyesi arttıkça tutum düzeylerinin düştüğü yönünde bir sonuca varılmıştır (Dilmaç & Öztürk, 2016; Tan, 2006). Bu yönüyle elde edilen bulgunun Dilmaç ve Öztürk ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Kayabaş (2021) ve Koca'ya (2013) göre ise öğretmen adaylarının sanat eğitimi derslerine yönelik tutumlarında cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Buna karşılık bazı araştırmalarda, öğretmen adaylarının sanata yönelik tutumlarının kadınlar lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır (Tan, 2006; Baysal & Dıvrak, 2020). Bu durumun, erkek öğretmen adaylarının aldıkları sanat eğitiminin niteliği, eğitim sürecinden duydukları memnuniyet ve kendilerini algıladıkları yeterlilik düzeyiyle ilişkili olabileceği ifade edilmektedir (Akyıldız, 2016). Ayrıca toplumsal cinsiyet rollerinin etkisiyle kadın öğretmen adaylarının ders dışı sanatsal etkinliklere daha fazla ilgi göstermelerinin de bu farklılaşmada etkili olabileceği söylenebilir (Güngör & Dalgar, 2023). Araştırma kapsamında ne cinsiyet ne de sınıf düzeyi değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermemiş olması, çalışma grubunun nicelik olarak sınırlı bir sayıda tutulmak durumunda kalmasıyla özdeşleştirilebilir. Benzer bir araştırmanın daha büyük bir çalışma grubu ile gerçekleştirilmesi anlamlı bulgular elde edilmesi bakımından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, sınıf öğretmenlerinin sanata yönelik tutumlarının cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi demografik ve akademik değişkenlerden bağımsız olarak benzer bir düzlemde seyrettiğini ortaya koymaktadır. Alanyazında yer alan ve farklı sonuçlara işaret eden çalışmalarla birlikte değerlendirildiğinde, sanat eğitime yönelik tutumların tekil değişkenlerle açıklanamayacak kadar çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu, özellikle öğretmen yetiştirme sürecinde sunulan sanat eğitiminin niteliği, uygulama yoğunluğu ve bireysel sanatsal deneyimlerin bu tutumların oluşumunda belirleyici rol oynadığı anlaşılmaktadır. Bu yönüyle sınıf öğretmeni yetiştirme sürecinde sanat pedagojisine yönelik derslerin önemi tekrar ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, sınıf öğretmenliği lisans programlarında sanat eğitiminin daha bütüncül, uygulama temelli ve sürekliliği olan bir anlayışla ele alınması; öğretmen adaylarının estetik duyarlılıklarını, yaratıcılıklarını ve sanatsal öz yeterlik algılarını destekleyecek biçimde yeniden yapılandırılması önem taşımaktadır. Özellikle erken çocukluk döneminden başlayarak çocukların, yaratıcılık ve estetik algılarının gelişiminde kritik bir role sahip olan sınıf öğretmenlerinin sanata yönelik tutumlarının güçlendirilmesi, yalnızca öğretmen yetiştirme süreci açısından değil, uzun vadede eğitim sisteminin kültürel ve pedagojik niteliği açısından da belirleyici bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Öneriler

Bu araştırma kapsamında elde edilen bulgular ve bulguların yorumlanmasının ardından ulaşılan sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki şu önerilere yer verilmesinin doğru olacağı düşünülmüştür.

Sınıf öğretmeni adaylarının, öğrenim gördükleri süre zarfında sanat pedagojisine dönük olarak çok sınırlı sayıda ders aldıkları gözlenmiştir. Bu durumun sanat eğitime yönelik tutumu olumsuz anlamda etkilediği düşünülmektedir. Dolayısıyla temel eğitim alanında öğrenim gören öğretmen adaylarının eğitim

programı güncellenirken sanatın eğitime yönelik daha fazla ders konulmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında nicel yaklaşımlardan yararlanılarak veriler toplanmış ve yorumlanmıştır. Bu durumun sınıf öğretmeni adaylarının sanata yönelik tutumlarını belirlemede dezavantaj oluşturabileceği düşünülmüştür. Bu kapsamda yapılacak araştırmalarda nitel yaklaşımların benimsenmesi ve sürecin görüşme formları ile de desteklenerek kayıt altına alınmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının bireysel sanatsal deneyimlerini artırmaya yönelik atölye çalışmaları, sergi ziyaretleri, yaratıcı drama ve proje temelli etkinlikler lisans eğitimi sürecine sistematik biçimde entegre edilmelidir. Bu tür deneyimlerin, sanatsal öz yeterlik algısını ve estetik duyarlılığı güçlendirdiği göz önünde bulundurulmalıdır. Böylece sanat ve sanat eğitime yönelik tutum düzeylerinde de farklılaşma gözleneceği düşünülmektedir.

Gelecek araştırmalarda, sanata yönelik tutumların yalnızca demografik değişkenler üzerinden değil, sanat eğitiminin niteliği, derslerin uygulama yoğunluğu, öğretim elemanlarının uzmanlık alanları ve öğretim yöntemleri gibi pedagojik değişkenlerle birlikte incelenmesi önerilmektedir. Bu durumun istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edilmesine yarar sağlayacağı varsayılmaktadır.

Öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecindeki sanat eğitimi deneyimlerinin tutumlar üzerindeki etkisini daha sağlıklı biçimde değerlendirebilmek amacıyla, boylamsal araştırmaların yapılması önerilmektedir. Bu tür çalışmaların, tutum değişiminin hangi aşamalarda ve hangi değişkenlerle gerçekleştiğini ortaya koyacağı düşünülmektedir.

Daha geniş ve farklı üniversiteleri kapsayan örneklemle gerçekleştirilecek nicel ve nitel araştırmaların, sanata yönelik tutumların oluşumunda etkili olan faktörlerin daha sağlıklı biçimde ortaya konulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Erken çocukluk ve ilkökul döneminde öğrencilerin yaratıcılık ve estetik gelişiminde kritik role sahip olan sınıf öğretmenlerinin sanata yönelik tutumlarının güçlendirilmesi amacıyla, hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen eğitimlerinde sanat pedagojisine özel programlar geliştirilmesi ve bu programların süreklilik arz edecek biçimde uygulanması önerilmektedir.

Öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi dersleri kapsamında, öğretmen adaylarının görsel sanatlar odaklı etkinlikler planlayıp uygulamalarına olanak tanınması ve sanat odaklı öğretmenlik deneyimlerinin artırılması önerilmektedir. Bu uygulamaların, adayların sanatın sınıf içi öğrenme süreçlerindeki işlevini doğrudan deneyimlemelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Beyanlar (Türkçe)

Etik Kurul İzin Belgesi: Bu araştırma için Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu'na başvurulmuş ve E-80110942-050.99-2500167173 no.'lu karar ile etik ilkelere uygun olduğu karara bağlanmıştır.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Çıkar çatışması yoktur.

Yazar Katkısı: Her iki yazar da eşit oranda katkı sağlamıştır.

Finansman: Destek alınmamıştır.

Declarations (İngilizce)

Ethics Committee Approval Information: For this research, an application was submitted to the Ethics Committee of the Graduate School of Çanakkale Onsekiz Mart University, and it was determined to be in compliance with ethical principles under decision number E-80110942-050.99-2500167173.

Author Conflict of Interest Statement: There is no conflict of interest.

Author Contribution: The authors contributed equally.

Funding: There is no funding.

Kaynakça

- Akbaş, A., & Çelikkaleli, Ö. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi özyeterlilik inançlarının cinsiyet, öğrenim türü ve üniversitelerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 98–110.
- Akyıldız, S. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin sanat ve estetik değerleri kazandırma öz yeterlik algılarının incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(39), 209-234. <https://doi.org/10.34234/ded.629922>
- Aslan, S., & Gökdemir, M. A. (2018). Ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Educational Studies*, 5(2), 53-63. <https://doi.org/10.33710/sduijes.482833>
- Aslantaş, S. (2014). Görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *International Journal of Turkish Education Sciences*, 2014(2), 185-196. <https://izlik.org/JA53HF86CP>
- Aydemir, H., & Ulus, H. (2023). Güzel sanatlar eğitimi öğretmen adaylarının mesleki tercihleri ve sanat eğitiminin gerekliliğine yönelik görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 19(2), 428-437. <https://doi.org/10.17244/eku.1311202>
- Bakırhan, A., & Taşkesen, O. (2020). Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ve alan bilgisi yeterlilikleri üzerine bir araştırma. *EKEV Akademi Dergisi*, 24(83), 31-48.
- Bamford, A. (2002). *The qualities of primary art teachers* [Yayımlanmamış doktora tezi]. University of Technology Sydney.
- Baysal, Z. N., & Dıvrak, M. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının sanata yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST)*, 4(2), 44–55.
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Pegem Akademi.
- Dilmaç, O., & Öztürk, D. (2016). Ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1–7.
- Efland, A. D. (2002). *Art and cognition: Integrating the visual arts in the curriculum*. Teachers College Press.
- Eisner, E. W. (2002). *The arts and the creation of mind*. Yale University Press.
- Feeney, S., & Moravcik, E. (1987). *Children's art and craft experiences*. Prentice Hall.
- Gardner, H. (1990). *Art education and human development*. Getty Center for Education in the Arts.
- Gibson, R. (2003). Learning to be an art educator: Student teachers' attitudes to art and art education. *International Journal of Art & Design Education*, 22(1), 111–123.
- Gömlüksiz, M. N., & Serhatlıoğlu, B. (2013). Öğretmen adaylarının akademik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(3), 99–127.
- Güngör, H. N., & Dalgat, G. (2023). Okul öncesi öğretmen adaylarının sanat eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Education Faculty*, 68, 347-383. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.1313847>
- Kacar, V. (2018). İlköğretim okullarında sanat eğitime bakış ve seramik eğitiminin gerekliliği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(74), 438-447.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi* (23. baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.

- Kayabaş, G. (2021). *Resim-iş ve müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin sanat eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi: Erzincan ili örneği* [Yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta eğitim: Görmek, öğrenmek, yaratmak*. Pegem Akademi.
- Koca, Ş. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(2), 209-222.
- Lowenfeld, V., & Brittain, W. L. (1987). *Creative and mental growth* (8. baskı). Macmillan.
- NAEA. (1994). The National Visual Arts Standards, 1916 Association Drive, Reston Va 20191- 1590. (National Art Education Association).
- Özcan, E. (2018). *Okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitime yönelik tutumlarını belirlemek üzere ölçek geliştirme çalışması* [Yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özsoy, V. (2007). *Görsel sanatlar eğitimi*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Sotiropoulou-Zormpala, M., Trouli, K., & Linardakis, M. (2015). Arts education offered by Greek universities to future pre-school and primary school teachers. *Preschool and Primary Education*, 3(1), 34-52.
- Tan, A. (2006). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin resim-iş dersine yönelik tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkiler* [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yolcu, E. (2009). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*, (2. Baskı). Nobel Yayıncılık, Ankara.